

Posudek bakalářské práce T. Bajusze: Vývoj Vídně a Budapešti ve 2. polovině 19. století a jejich přibližování se ideálu moderní metropole.
Praha 2015, str. 43

Autor si zvolil zajímavé, ale také velice náročné téma. Moderní velkoměsto (autor pracuje s pojmem „moderní industriální metropole“) v sobě zahrnuje složitou spleť problémů ekonomických, sociálních, hygienických, dopravních, architektonických (estetických), kulturních (a to bez ladu a skladu jmenuji jen ty, které mě okamžitě napadají), v případě hlavních měst k tomu přistupují ještě potřeby panovnické (státní) reprezentace a konečně i reprezentace nacionální. Autor si pro svou komparaci vybral dvě „hlavní“ města Rakouska – Uherska a tím si svou pozici ještě ztížil: Vídeň hrála úlohu města residenčního a přítomnost císařského dvora pomáhala dlouho udržovat její internacionální charakter, Budapešť po vyrovnání vyrůstala jako hlavní město Uher, které posilovaly svůj národnostně maďarský charakter.

Výše citovaný pojem „moderní industriální metropole“ naznačuje, že Bajusz se zaměří převážně na úlohu města jako výrobního centra, je nutné ale ocenit, že nezanedbal ani ostatní aspekty. Konstatuje, že obě města prošla v druhé polovině 19. století převratným vývojem, přičemž si Vídeň neustále zachovávala přednost. Bajusz správně vybral politické a kulturní události, které zásadně ovlivnily vývoj obou měst. V případě Vídně to je např. císařovo rozhodnutí o zboření hradeb, výstavba Ringstrasse a potom funkční období starosty Luegera. Pro Budapešť sehrálo rozhodující roli zavedení dualismu a milénium roku 1896.

Při všem respektu k autorově rozhledu po literatuře si myslím, že by bylo výhodnější věnovat se jenom jednomu aspektu vývoje města, protože snaha zachytit všechny zákonitě vede místy jen k popisnosti. Nabízela by se snaha o reprezentaci, protože právě tady měla Vídeň (staré rezidenční město habsburské dynastie) jasnou výhodu, kterou se Budapešť marně snažila dohnat.

Tato poznámka ale nic nemění na příznivém ocenění předložené práce, pokud autor bude pokračovat v magisterském studiu, může podněty obsažené v bakalářské práci dále rozvíjet.

Pro ústní obhajobu doporučuji otázku 1) na význam historické tradice obou měst – v případě Uher dlouho sehrávala úlohu hlavního města Bratislava, Vídeň je císařským sídlem od 17. století. 2) Pokusit se do komparace zapojit i Prahu: Vídeň je historickým centrem říše, Budapešť se vyrovnáním stává hlavním městem Zalitavska (Uher) a Praha by chtěla zaujmout obdobné postavení alespoň jako hlavní město Království českého (a Markrabství moravského),

Úroveň zpracování a rozsahem použité literatury práce splňuje požadavky kladené na práci bakalářskou a navrhuji ji hodnotit stupněm výborně až velmi dobře výkonu v ústní části závěrečné zkoušky.

Praha 11.6.2015

PhDr. Jiří Rak